

koers Theater Rotter- dam

20
21

20
24

Foto: Mark Bolk

Foto: Bas Czerwinski

Inhoudsopgave

Introductie	8
1. TR als huis	10
Huis van de stad	11
De makers als hart	11
Werkcultuur	11
Artistieke signatuur	12
Ontmoetingen	14
Landelijke, lokale en internationale impact	15
Publiek	17
2. Makers Theater Rotterdam	18
Kernmakers	19
Samenwerking collectieven	26
Nieuwe generatie makers/Productiehuis Theater Rotterdam	26
Samenwerking MAAS	27
Familievoorstellingen	32
De artistieke praktijk centraal	32
Het dramaturgenteam	33
3. Maken, programmeren en ontmoeten	36
Thematisch programmeren	37
Programmerende maker	39
Internationale programmering en dialoog	39
Veranderingen totale aanbod voorstellingen	43
Tracks	43
Digitale podium	44
4. Theater Rotterdam als meerstemmige organisatie	46
Organisatieontwikkeling	47
Each one, teach one	47
TR inspireert en leidt op	47
De hele talentketen	47
Meerstemmige organisatie: diversiteit en inclusie	48

II Aangepast activiteitenplan en financieel kader i.v.m. corona

Bijlage: Artistieke visie PTR periode 21-24

Kernpunten 21-24

TR makers

- De kernmakers, collectieven en nieuwe makers vormen het artistieke hart van de organisatie.
- De artistieke vragen van de TR makers zullen leidend zijn voor onze gehele werking, doordat ze worden vertaald naar de vier kernprocessen: programmeren, produceren, talentontwikkeling en educatie.
- Meerstemmigheid, gedeeld eigenaarschap en multiperspectiviteit zijn belangrijke principes.
- Vanuit het vakmanschap van de makers geeft TR, als producerend en presenterend huis, steeds opnieuw een antwoord op de vraag wat theater kan zijn in deze huidige tijd en hoe we ons publiek daarbij kunnen betrekken.
- Binnen en buiten TR zijn de makers met elkaar in gesprek. Er zijn ontmoetingen tussen verschillende generaties, disciplines en expertises – van *up & coming* tot *midcareer*.
- De TR makers zijn divers en vieren hun meerstemmigheid. Naast teksttheater, komt fysieke theater, en de daaruit voortkomende andersoortige maakprocessen en dramaturgie, steeds meer centraal te staan.
- Het is noodzakelijk dat de groep kernmakers een getrouwere afspiegeling van de samenleving wordt, zoals dat al het geval is bij de nieuwe makers van het productiehuis. Daartoe wordt de komende jaren gewerkt met gastmakers.
- In het recent gecreëerde Artistiek Bureau (AB) komt het maken, produceren, ontwikkelen, experimenteren en onderzoeken samen. Concreet komen de voorbereiding, planning, verkoop en uitvoering van alle producties en projecten in het AB bij elkaar.
- De dramaturgen werken binnen het AB, waardoor het inhoudelijk gesprek doorlopend kan worden gevoerd. De dramaturgen belichamen de artistieke visie, kennen de stad, de communities, en de (inter)nationale partners van TR.

- De makers van TR zullen steeds meer betrokken zijn bij de programmering van het huis. We creëren meer samenhang tussen de afzonderlijke voorstellingen door thematisch te programmeren.
- Ons makershuis presenteren we voortaan meer als eenheid, maar met behoud van de eigen signatuur. Op de uitingen van TR makers is het bredere makershuis zichtbaar.
- Met een aantal theaters maken we afspraken over gezamenlijke investeringen in marketing, over bespeling in reeksen en over de herkenbaarheid van ons makershuis.

Talentontwikkeling/Productiehuis Theater Rotterdam

- De nieuwe makers zijn samen met de kernmakers en collectieven het artistieke hart van TR.
- TR vindt de ontwikkeling van een nieuwe generatie makers van cruciaal belang voor de sector én voor de werking van het totale huis in de stad.
- Nieuwe makers bevragen de status quo en het huidige bestel. Ze brengen nieuwe vormen in, en belichamen ieder op hun eigen manier het grootstedelijke leven.
- De ontwikkelingsfunctie wordt optimaal in de organisatie ingebed doordat de artistieke en zakelijke coördinatie worden ondergebracht in het Artistiek Bureau.
- Binnen het brede makershuis is er wederzijdse advisering: *each one, teach one*.
- Internationale kunstenaars – die TR vaak al jaren als belangrijke speelplek zien – worden intensiever in deze artistieke dialoog betrokken. Ook zij dragen bij aan de meerstemmigheid.
- In het productiehuis zijn de stad Rotterdam en het internationale werkveld verstrengeld. Het lokale ontmoet het internationale.

- Het ontwikkelen van talent is niet uitsluitend belegd bij één afdeling, maar is de houding van de hele organisatie: samen leren en het onbekende instappen. Niet omdat we het niet weten, maar omdat we nieuwe praktijken willen ontwikkelen in een lerende organisatie.

Het huis TR

- De meerstemmigheid die TR centraal stelt is zichtbaar in de makers en hun werk, en in de brede programmering.
- Alleen door ontmoeting, dialoog en debat komt meerstemmigheid echt tot stand.
- We ontwikkelen ontmoetingen die verder gaan dan de voorstelling alleen, en zijn ook een huis voor publiek debat.
- Geworteld in de stad Rotterdam geeft TR haar landelijke en internationale ambities vorm.
- TR versterkt de relatie met 10 nationale kerntheaters. In een vroeg stadium gaan we in gesprek over de te programmeren producties, en de ontmoetingen in aanvulling op deze producties.
- In onze (inter)nationale programmering kijken we scherp naar wie we uitnodigen: we zijn op zoek naar makers en gezelschappen die bereid zijn om hun kennis en netwerk te delen, met het huis en met de stad. We nodigen makers uit om hun werk te tonen en middels residenties uitwisseling aan te gaan.

Intro- ductie

↑
The Great Bean
Scapino Ballet Rotterdam

↑
Theater Rotterdam in transitie
De gevel is ingepakt en bewerkt
met street art door de Rotterdamse
kunstenaar Naamloozz

Voor u ligt de Artistieke Koers van Theater Rotterdam (TR) voor de periode 2021-2024. Dit betreft een aanvulling op – geen vervanging van – de voorgenomen beleidsplannen zoals verwoord in het meerjarenbeleidsplan dat TR in 2020 reeds heeft ingeleverd bij het ministerie van OCW. Dit koersdocument betreft een aanscherping van de artistieke visie zoals gevraagd door de Raad van Cultuur in haar advies op het meerjarenbeleidsplan. Het bestaat uit twee delen: de Artistieke Koers Theater Rotterdam (deel 1) en het Aangepaste activiteitenplan 2021-2024 (deel 2), dat is opgebouwd volgens de instructies corona-addendum van het ministerie van OCW.

“Hiphop-principes als crew mentality, learning by doing en each one, teach one zijn essentieel voor de werkcultuur die ik in gezamenlijkheid wil vormgeven.”

Alida Dors

Per 1 april 2020 is Alida Dors aangetreden als artistiek leider van Theater Rotterdam (TR) en sinds januari 2021 benoemd tot artistiek directeur. In dit koersdocument zet zij de kern van haar artistieke visie uiteen voor dit kunstenplan:

“Ik heb mijn sporen verdiend in de hiphop en belangrijke fundamenteën van de hiphopcultuur die ik belichaam, neem ik mee naar TR. Hiphop-principes als crew mentality, learning by doing en each one, teach one zijn essentieel voor de werkcultuur die ik in gezamenlijkheid wil vormgeven. Deze principes worden in dit document toegelicht en uitgewerkt.

Ik hanteer een leiderschapsstijl waarbij ik de visie op kernwaarden en hoofdlijnen uitzet en vervolgens in dialoog met de organisatie daar verder invulling aan geef. Zo kan ik maximale betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid creëren. Dat vraagt een werkhouding en cultuur die ik, wij als TR in de verdere ontwikkeling en beschrijving van de artistieke visie meteen hebben toegepast.

Ik wil een leider zijn met een nieuwsgierige open houding. Diezelfde houding wend ik aan in mijn makerschap. Als maker organiseer ik meerstemmigheid op de vloer, plaats dat in een werkproces, en bied ik ruimte aan

verschillende perspectieven. Maar ik houd ook de regie en neem de verantwoordelijkheid om richting te blijven geven en knopen door te hakken. Deze attitude neem ik mee in mijn rol als artistiek directeur. Het organiseren van meerstemmigheid staat centraal; tegelijkertijd wil ik meer verbinding leggen – tussen de TR-makers onderling, tussen de verschillende afdelingen en met de stad Rotterdam. Dat is een uitgesproken ambitie, die past bij mijn visie op TR als een lerende organisatie die middenin de stad staat.”

De artistieke visie vormt de basis voor de wijze waarop TR de komende jaren gaat werken en is vertaald in dit koersdocument. Deze koers biedt een perspectief voor de komende jaren. Maar het afgelopen jaar zijn we – ondanks alle beperkingen en onzekerheden als gevolg van de coronapandemie – ook al gestart met deze werkwijze.

Een concreet voorbeeld hiervan is het in 2020 ontwikkelde concept van de *Tracks*. Klik [*hier*](#) voor een filmpje met een impressie van de TR openingstrack 2020. Een Track is een theatrale route, waarbij het gehele theater wordt gebruikt voor artistieke presentaties – van podium tot foyer, trappenhuis en magazijn. Hierbij is ook de

stad als locatie mogelijk. De *Tracks* blijven komend kunstenplan onderdeel van ons artistieke profiel en bieden de kans om ook ‘unusual suspects’ aan TR te verbinden, zowel makers als publiek.

De *Tracks* zijn een eerste resultaat van onze nieuwe werkwijze en een voorbeeld van de cultuur die TR voorstaat. Waarin we open-minded, leergierig en nieuwsgierig zijn. En waarin we reflecteren op wat we willen en kunnen zijn; de schakel tussen makers en publiek; tussen culturen en generaties, en tussen levens- en wereldvisies. TR wordt een meerstemmig huis met het accent op maken, een huis waarin de artistieke kern centraal staat. Een huis verbonden met de stad, met een landelijke taak en een sterk internationaal netwerk. We veranderen, en bieden nieuwe perspectieven en dat krijgt ook een fysieke vorm. Theater Rotterdam komt uit de stenen.

We leven in onzekere tijden, en dat vraagt om wendbaarheid en flexibiliteit. We zullen onszelf moeten blijven uitdagen en blijven vernieuwen. Alleen zo kunnen we onze ambitie realiseren om TR sterker in de stad te verankeren als een spraakmakende, toonaangevende en meerstemmige BIS-instelling voor een groot en divers publiek.

1. TR als huis

←
TR te koop
Publiek koopt streetart
werk van Naamloozz
↓
Rotterdam Pride

Alida: “meerstemmigheid is voor mij een kernwoord. TR wil nadrukkelijk gevoelig zijn voor de meerstemmigheid van deze tijd, en een theaterpraktijk ontwikkelen waarin die meerstemmigheid doorklinkt in het makershuis, de programmering en de diverse ontmoetingen met de stad en het bredere nationale publiek. Deze praktijk creëert een steviger draagvlak, en geeft mij, als artistieke directeur, een uitdagend kader om het beleid te blijven aanscherpen.”

“Meerstemmigheid vraagt nieuwsgierigheid, wederkerigheid, en respect. Zij vraagt om langdurige ontmoetingen, waarbij je de diepte ingaat, meerdere perspectieven en houdingen, praktijken en werkelijkheden naast elkaar plaatst. Zie een figuurlijke tafel voor je waaraan voor langere tijd verschillende visies uitgenodigd zijn, er nieuwsgierigheid is en de bereidheid van elkaar te leren. Een tafel waaraan geluisterd wordt en samen wordt gewerkt.”

Huis van de stad

TR dient als huis representatief te zijn voor de diversiteit van de stad Rotterdam. We willen een breed publiek uit de stad bereiken, divers qua culturele achtergrond, leeftijd, klasse en gender. Om dit te bereiken zullen we met verschillende gemeenschappen in Rotterdam duurzame, wederkerige relaties opbouwen of verder bestendigen, zoals we dat bijvoorbeeld al doen in de succesvolle samenwerking met Women Connected, MoMo, WORM, Rotterdam Street Culture Weekend, Dutch Dance League. Daarvoor zullen we intensiever met de stad in dialoog treden, onder andere in locatieprojecten 'Meemakers'.

TR dient een huis te zijn waar verschillende gemeenschappen zich welkom voelen en thuis voelen. TR staat open – en dat krijgt een doorvertaling in de uitstraling van het gebouw. Door de inrichting van onze locaties, en bijvoorbeeld de namen van de zalen zal voelbaar zijn dat TR een huis voor ons allen is. Ook onze pr en communicatie zal hierop gericht zijn, en meerdere (vorm)talent ontwikkelen (zie de paragraaf 'publiek').

De makers als hart

De makers van TR – de kernmakers, collectieven en nieuwe makers – vormen het artistieke hart van de organisatie. Hun artistieke vragen zullen leidend zijn voor onze gehele werking, doordat ze worden doorvertaald naar de vier kernprocessen: programmeren, produceren, talentontwik-

keling en educatie. Daarbij is het noodzakelijk dat de groep kernmakers een getrouwere afspiegeling van de samenleving wordt, zoals dat al het geval is bij de nieuwe makers van het productiehuis. Vanaf seizoen 2021-2022 zullen daarom regelmatig nieuwe (gast)makers uit de sector en andere disciplines bijdragen aan de diversiteit van deze groep, zoals filmregisseur Hesdy Lonwijk (21-22), theatermaker Chokri Ben Chikha (21-22) en Samora Bergtop en Romana Vrede/Well Made Productions (22-23).

Werkcultuur

Meerstemmigheid vormt de signatuur van TR. Om meerstemmigheid binnen de organisatie te vergroten kijken we naar de hiphop crew als inspiratiebron. Gelijkaardige samenwerking is het fundament van de crew. Verschillende generaties en culturen ontmoeten elkaar en ervaringen worden gedeeld. Gedeeld eigenaarschap en multiperspectiviteit zijn belangrijke crew-principes. Zorg voor elkaars ontwikkeling is dat eveneens. *Each one, teach one* is een befaamd hiphop credo: het idee dat je alles wat je leert doorgeeft aan een volgende generatie, maar ook dat de jongere generatie haar kennis deelt met de oudere, zodat de stroom van kennis wordt gedeeld en het brede werkveld meeprofiteert van nieuwe ontwikkelingen. Dat is een attitude die we gaan ontwikkelen binnen alle afdelingen van de organisatie – zowel in de studio als in de backoffice.

Het ontwikkelen van talent is niet uitsluitend belegd bij één afdeling, maar is de houding van de hele organisatie: samen leren en het onbekende instappen. Niet omdat we het niet weten, maar omdat we nieuwe praktijken willen ontwikkelen in een lerende organisatie. TR pioniert.

Meemakers

In seizoen 20-21 startten we met 'Meemakers' op onze TR locaties. Makers en medewerkers van TR bouwen samen met Rotterdamse kunstenaars, speciaal uitgenodigde doelgroepen en vrij publiek aan gezamenlijke kunstwerken in verschillende disciplines.

lokaal, in je wijk, participatie, publieksverbreding

Travis Patrimonium (2022-2023)
Coproductie TR met Well Made Productions

Travis Patrimonium wordt gemaakt voor de grote en middenzaal, een circuit dat nu nog gedomineerd wordt door een homogene groep makers. Theater Rotterdam is voor WMP de ideale partner om samen geschiedenis te schrijven. Het gezamenlijke geluid en de artistieke zielsverwantschap van de nieuwe culturele garde in de vorm van deze *all black female coalition* (Vrede – Duysker – Dors – Bergtop & Tjon A Meeuw).

open huis, andere perspectieven, nieuwe publieken, wederkerige relaties

“TR voelt de verantwoordelijkheid om een breed publiek te bereiken, representatief voor de diversiteit van de stad Rotterdam”

Artistieke signatuur

TR is een theaterinstelling die zowel met de eigen makers produceert als theater programmeert van gastmakers en gezelschappen. Daarnaast zetten we ons in voor de ontwikkeling van een nieuwe generatie makers.

Alida: “Meerstemmigheid is ook meervormigheid, verschillende disciplines en praktijken. TR werkt met kunstenaars met een eigen artistieke signatuur binnen een meerstemmige omgeving. We vragen hen nadrukkelijk niet te blenden, maar elkaar wel te bevragen en te inspireren en daardoor te beïnvloeden. De makers staan naast elkaar; ze zijn bijvoorbeeld verbonden binnen onze thematische programmering, maar ieder spreekt in haar of zijn eigen taal. Deze manier van werken omarmt meervormigheid als gegeven en plaatst een kernvraag centraal in de dagelijkse praktijk: wat kan theater zijn, nu vandaag de dag? Hoe kunnen we met respect voor de geschiedenis van de podiumkunsten, ons richten op de toekomst van onze kunstvorm? Welke verschillende rollen en posities kan de kunstenaar vandaag innemen? Hoe divers kan kunst resoneren in onze maatschappij? En hoe kunnen we vanuit dat bewustzijn onze zichtbaarheid in de publieke ruimte en het publieke debat vergroten?”

De makers van TR zijn divers en vieren hun meerstemmigheid. Naast teksttheater, komt fysieke theater, en de daaruit voortkomende andersoortige maakprocessen en dramaturgie, steeds meer centraal te staan. Bij verschillende grote

theaters, zoals ITA en HNT, is teksttheater de norm en staan veelal mannen aan het hoofd van het huis. Een choreografe als artistiek directeur is dan ook een onderscheidende keuze. TR ziet dat het theater steeds meer interdisciplinair wordt en beweging en het lichaam voor een groeiend aantal makers vertrekpunt zijn. Dat zien we o.a. bij de nieuwe generatie makers binnen het productiehuis, bij Davy Pieters en Alida Dors en bij het aan TR verbonden collectief URLAND. Fysiek theater en locatietheater passen bij het imago van TR en de stad Rotterdam in zijn rauwheid. TR blijft de kracht van teksttheater onderschrijven, maar ziet het niet als leidend in de actuele brede ontwikkeling van de podiumkunsten.

Ons palet aan makers bestaan uit zowel midcareer makers als een nieuwe generatie makers, en daarmee zet TR ook in op uitwisseling tussen generaties binnen de podiumkunsten. Bovengeschetste keuzes dragen bij aan de herkenbaarheid van de artistieke signatuur van TR en het makershuis.

Deze kunstenplanperiode worden onze makers ook medeverantwoordelijk voor de programmerende functie. De kernmakers zijn actief betrokken bij de programmering, onder andere doordat we thematisch programmeren, waaronder de eigen producties. Bijvoorbeeld de voorstelling *R.I.O.T* in het thematisch seizoen over sociale ongelijkheid (21-22) en de voorstelling *Waste* van Davy Pieters in het thematisch seizoen over duurzaamheid (22-23) ([zie hoofdstuk 3. Maken, programmeren en ontmoeten](#)).

Ontmoetingen

De signatuur van meerstemmigheid is zichtbaar in de makers en hun werk, in de programmering en in het publiek. TR wil ontmoetingen ontlokken die verder gaan dan de voorstelling alleen, TR zal ook een huis zijn voor publiek debat. De inbedding van de voorstelling in een bredere context wordt belangrijker. Van een gezamenlijke maaltijd of talkshow, tot een spoken word artist die reageert op de avond. Ontmoeting, dialoog en debat zijn kernwaarden om de meerstemmigheid écht te laten klinken.

Een voorbeeld hiervan was het ingepakte theater in 2020. Klik [hier](#) voor een filmpje daarover. Rotterdamse street art kunstenaars Stephan Bontje en Naamlooozz namen onze theaters onder handen met spuitbussen en verf. Het vormde een canvas waarmee we voorbijgangers bleven verrassen en tevens een uitnodiging tot gesprek, zie ook [hier](#). Dit organiseerden we vanuit onze educatieve werking, samen met onze publieksdramaturg. Dialogen met voorbijgangers presenteerden we als *Stemmen uit de stad* via ons

online magazine OFFBEAT. [OFFBEAT](#) en [TR vanuit huis](#) zijn nieuwe digitale platforms waar we met registraties, artikelen, fotografie, video, illustraties en podcasts verhalen delen die verder gaan dan de voorstellingen alleen.

Ook halen we TR 'uit de stenen' en vergroten we de zichtbaarheid in de stad Rotterdam met locatievoorstellingen en projecten waarin Rotterdammers actief bij het maakproces betrokken zijn. Enkele voorbeelden: Davy Pieters maakt de locatievoorstellingen *Zones of Exclusion* op plekken in transitie, zoals een bouwput, braakliggend terrein of sloopwoning. Wunderbaum werkt aan *Burenkomedie*, een langlopend project in samenwerking met Rotterdammers, met als thema 'van wie is de stad?'. Het productiehuis werkte in najaar 2020 samen met kunstenaar Merel Smitt en haar (brieven)project *How to start a movement*, waarin Rotterdammers (*movers*) werden gevraagd zich aan te sluiten bij deze drie weken durende beleving.

Unacknowledged Loss (2022)

Hoe gaan we om met verlies in een tijd waarin bestaande sociale codes en rituelen hun vanzelfsprekendheid hebben verloren? Barbara Raes ontwikkelt samen met vier jonge TR-makers een project in een zorginstelling in Rotterdam rondom het thema 'eenzaamheid en verlies', i.s.m. Hogeschool Rotterdam, ondersteund door Art Climate Transition.

lokaal, in je wijk, talentontwikkeling, sociaal engagement

Lokale, landelijke en internationale impact TR

Geworteld in de stad Rotterdam geeft TR haar landelijke en internationale ambities vorm. Als BIS-gezelschap hebben we een landelijke taak. De hierboven geschetste visie en houding nemen we mee het land in. De producties van TR kennen van oudsher een grote spreiding over het land.

Onze thematische programmering is immers niet alleen actueel in Rotterdam, deze grootstedelijke vraagstukken zijn ook elders in het land relevant. We blijven ook de komende jaren zichtbaar in het hele land met (ver) nieuw(end) werk en een onderscheidend aanbod.

We gaan onze relatie versterken met 10 kerntheaters, met hen bouwen we een wederkerige relatie op. In een vroeg stadium gaan we in gesprek over de (voorgenomen) producties, en de ontmoetingen in aanvulling op deze producties. We scherpen in dialoog onze plannen aan. De theaters geven inzicht in hun publieken (uiteraard binnen de privacy-regelingen) en samen geven we de ontmoetingen verder vorm, maken we afspraken over gezamenlijke investeringen in marketing, over bespeling in reeksen en over de herkenbaarheid van onze makers.

We zijn ons ervan bewust dat dit nog geen bestaande praktijk is. Maar dat de verbindingen tussen theaters en producenten intensiever moeten worden, staat buiten kijf en krijgt ook steeds meer erkenning. Het is een belangrijk middel voor publieksbehoud en vooral voor publieksontwikkeling. Het overleg daarover tussen 11 grote standplaatstheaters is gestart (Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Maastricht, Heerlen, Arnhem, Groningen, Leeuwarden, Tilburg, Breda en Rotterdam)

In onze (inter)nationale programmering kijken we scherp naar wie we uitnodigen: we zijn op zoek naar makers en gezelschappen die bereid zijn om hun kennis en netwerk te delen, met het huis en met de stad. En die grootstedelijke onderwerpen aansnijden die ook in de stad Rotterdam herkend worden. We nodigen makers uit om hun werk te tonen en middels residenties uitwisseling aan te gaan. Dit past binnen de lange traditie van samenwerking die TR kent met nieuwe en gearriveerde internationale makers. Die lijn zullen we versterken, onder andere door de verdere uitwerking van het internationale festival Art of Performance, en het organiseren van intensieve dialogen. Zo legde Hooman Sharifi dit afgelopen seizoen connecties

met de lokale hiphopscene. Hildegard de Vuyst (Les Ballets C de la B) dacht dit seizoen actief mee in de opbouw van het dramaturgenteam, en blijft ook komend seizoen bij de ontwikkeling van dit team betrokken. Zo bouwen we langdurige en wederkerige relaties op.

Ook onze digitaliseringsambities richten zich op een blijvende en duurzame ontwikkeling om meer internationaal verbonden te zijn (zie *hoofdstuk 3, paragraaf 'digitale podium'*).

Festival Art of Performance (2022)

We bouwen Art of Performing verder uit tot een toonaangevend internationaal festival dat past bij de internationale ambities van de stad. Een podium waar een jonge generatie makers verbindingen aangaat met diverse stadscommunities en samenwerkt met internationaal gerenommeerde makers die hun expertise delen. Geïnspireerd door de Rotterdamse urban scene ontwikkelt de Deense choreograaf en theatermaker Mette Ingvarsen een locatieproject met Rotterdamse skaters. Puttend uit haar eigen geschiedenis (Mette was zelf skater en urban danser) stelt zij vragen bij de lichamen van deze jonge urban performers die gezamenlijk trainen en hun grenzen verleggen.

lokaal, internationaal,
talentontwikkeling, sociaal engagement

↖
TR te koop
Naamlooz met
publiek

→
Track
Publiek tijdens de Track
Openingsweek 2020

Foto: Mark Boik

PerformLab in Istanbul

Productiehuis Theater Rotterdam nodigt vier theatermakers uit voor de eerste van editie PerformLab in Istanbul. Als samenwerkingspartner van dit uitwisselingsprogramma heeft PTR vier nieuwe generatie theatermakers die werkzaam zijn in Nederland, uitgenodigd om deel te nemen aan het programma. Door de makers met elkaar te verbinden, dragen Beykoz Kundura en PTR bij aan een duurzame artistieke dialoog tussen Turkije en Nederland.

Over PerformLab

PerformLab is een internationaal en interdisciplinair programma waarbinnen nieuwe generatie theatermakers, uit Turkije en Nederland, aan nieuwe concepten werken en hun werkmethodes in de praktijk kunnen verrijken. Het programma is ontworpen door Kundura Stage in samenwerking

met dramaturg/regisseur Ayşe Draz, curator/producer Pelin Başaran en artistieke coördinator/curator Melih Gencboyaci (PTR). PerformLab biedt nieuwe perspectieven aan makers die werken binnen zeer verschillende disciplines en interesse hebben in performance en interdisciplinair werk.

Het vervolg

Zodra Cherish Menzo, Benjamin Kahn en Khadija El Kharraz Alami terugkeren uit Turkije, geven zij hun gezamenlijke onderzoek verder vorm bij PTR in de vorm van TRipp [space]. TRipp staat voor Theater Rotterdam image, performance and production.

internationaal, talentontwikkeling, andere perspectieven, wederkerige relaties

Track

Publiek tijdens de Track
Openingsweek 2020

Fremdkörper

Boogaerdt/VanderSchoot

Publiek

Alida: "Meerstemmigheid betekent ook dat je je er bewust van bent dat er verschillende publieken bestaan, en dat niet elk werk als vanzelfsprekend door een breed publiek wordt herkend. Dat komt vaak door de taal waarmee we een werk introduceren. Meerstemmigheid leidt automatisch tot meertaligheid. Taal kan een uitsluitende werking hebben – bewustzijn daarvan maakt al een groot verschil. Dat begint met bewust kijken naar je eigen taalgebruik. Bijvoorbeeld hoe je dingen open kunt beschrijven en dus niet onbedoeld normerend bent. Daarnaast willen we ook letterlijk andere talen spreken. In Rotterdam worden vele talen gesproken – dat mag hoorbaar zijn in onze voorstellingen."

In 2020 is TR gestart met een herinrichting van de organisatie naar clusters (zie hoofdstuk 4). Al onze publieksactiviteiten zijn gebundeld binnen het cluster Publiek, waar de afdelingen MarCom, Educatie & Interactie en Development & Events onder zijn geschaard. Vanuit dit cluster is een eenduidige visie ontwikkeld op publieksbereik, gastvrijheid en interactie. Het cluster werkt nauw samen met de dramaturgen.

In het actuele kunstenplan zetten we naast publieksbehoud in op publieksverbreding en het bouwen van duurzame

relaties met (nieuwe) publieksgroepen. Voortaan gaat TR haar publiek (en bereik) minder in geografische termen en aantallen definiëren, en meer in de mate van betrokkenheid en sociale en culturele impact. Daarin onderscheidt TR drie fases van engagement die op elkaar voortbouwen. Met een stevig fundament maken we publiek bewust van het bestaan, het artistiek profiel en de programmering van TR. Voor publiek dat meer verdieping wil, bieden we context rondom de artistieke praktijk en organiseren we ontmoetingen. Publiek dat wil deelnemen bieden we betrokkenheid en de mogelijkheid om als medestander invloed uit te oefenen op de artistieke praktijk.

Onze marketing- en communicatie-uitingen worden meervormig en meertalig. Concreet betekent dit dat rondom één voorstelling meerdere posters, flyers en trailers gemaakt worden die met verschillende communities communiceren.

Ons makershuis presenteren we voortaan meer als eenheid, maar met behoud van hun eigen signatuur. Op de uitingen van TR makers is het bredere makershuis zichtbaar, bijvoorbeeld doordat lokaal publiek op een flyer kan lezen wanneer de volgende TR maker in première gaat.

2. Makers Theater Rotterdam

De makers van TR vormen het hart van de organisatie en geven invulling aan de artistieke koers. Het huis wordt bewoond door de kernmakers Davy Pieters, Erik Whien, Alida Dors, en de collectieven Wunderbaum en URLAND. Tijdens het vorige kunstenplan hebben deze makers al een gedeelde geschiedenis met elkaar opgebouwd bij TR. Afgelopen jaar hebben zij een intensieve dialoog gevoerd en elkaars ideeën, werk en werkwijze beter leren kennen. Zij onderschrijven allen de nieuwe artistieke koers, waarvan meerstemmigheid, wederkerigheid, en het crew-principe uitgangspunten zijn. Zij onderzoeken samen hoe ze meer thematisch kunnen samenwerken en verbinding kunnen aangaan met de nieuwe generatie makers. TR wordt namelijk ook bewoond door de nieuwe makers van het productiehuis. Binnen en buiten TR zijn deze makers met elkaar in gesprek; er zijn ontmoetingen tussen verschillende generaties, disciplines en expertises – van up & coming tot midcareer. Van Dalton Jansen tot Erik Whien en van Wunderbaum tot Sue-Ann Bell of Khadija El Kharraz Alami. TR geeft zijn productiehuisfunctie dus op een bijzondere manier vorm, waarbij we (veronderstelde) grenzen slechten en nieuwe makers en kernmakers samen optrekken. Het makend hart wordt geborgd door de makend artistiek directeur, Alida Dors.

Vanuit het vakmanschap van de makers geeft TR, als producerend en presenterend huis, steeds opnieuw een antwoord op de vraag wat theater kan zijn in deze huidige tijd en hoe we ons publiek daarbij kunnen betrekken.

Wederkerigheid is een sleutelwoord voor de relatie tussen verschillende makers. In TR geven we nieuwe talenten gereus een plaats en verhouden de meer gevestigde makers zich tot deze nieuwe makers, met hun vragen en kennis. Wederkerigheid gaat niet alleen over gelijkwaardigheid, het is ook een kwestie van geven en nemen. Wij verwachten van onze makers dat ze zich verhouden tot het huis TR en de artistieke visie en bijdragen aan de innovatie en ontwikkeling van het huis.

De TR-makers verbinden zich aan elkaar en zijn naar buiten toe als crew zichtbaar. Hun voorstellingen staan voor langere tijd in onze zalen en blijven vaker op het repertoire, ook op die wijze geven we invulling aan onze positie als stadstheater. Doordat we thematisch gaan programmeren, ervaart het publiek meer onderlinge samenhang (zie hoofdstuk 3). Tijdens de tournee van een afzonderlijke maker blijft de signatuur van TR zichtbaar – doordat makers prominenter onder het label TR worden gepresenteerd, maar ook omdat de makers als elkaars ambassadeurs optreden.

Kernmakers

De kernmakers van TR maken vernieuwend en non-conformistisch theater, waarin de huidige tijd voelbaar klopt. De kernmakers hebben elk een heldere artistieke handtekening ontwikkeld, maar tonen ook duidelijk verwantschap: Zij hebben kennis en vakmanschap, en zijn nog altijd nieuwsgierig:

- Zij werken zowel in de kleine als grote zaal, op locatie en/of digitaal;
- Zij zijn dialoogmakers, makers die willen ontmoeten;
- Zij zijn nieuwsgierig naar elkaars werk en de stad Rotterdam waarin ze opereren;
- Zij werken interdisciplinair en verbinden naar behoefte taal, dans, muziek en/of beeld. Hun betrokkenheid bij actuele maatschappelijke vragen vertaalt zich naar werk dat uiteenloopt in signatuur en esthetiek.
- De urgentie die uit hun werk spreekt verbindt hen.

De makers hebben hun plannen voor het komende kunstenplan al ontwikkeld en toegelicht in het meerjarenbeleidsplan.

da rs

Döner Kebab Bol Kepçe

Groot
€ 5,00

Klein
€ 4,00

Broodje kip normaal
Broodje kip groot
Broodje kalfs normaal
Broodje kalfs groot
Bakje vlees klein
Bakje vlees groot

ik
en

Samenwerking collectieven

Met de collectieven Wunderbaum en URLAND is een gedeelde geschiedenis opgebouwd. Deze lange termijn samenwerkingen zijn ons dierbaar, daarom zullen ze worden voortgezet vanuit wederzijds commitment.

URLAND en Wunderbaum zijn fysiek en zichtbaar aanwezig in onze huizen. TR biedt beide gezelschappen ondersteuning en productiekraft: onder meer op gebied van huisvesting, repetitieruimte, techniek en marketing en communicatie. URLAND en Wunderbaum maken deel uit van de TR brede community van makers. Zij denken mee over onze betekenis voor de stad, de artistieke praktijk en het kunstenklimaat in het land en in de internationale context. TR zal op basis van de nieuwe artistieke koers met URLAND blijven coproduceren en zal daar ook in investeren. Het Rotterdamse collectief met bravoure heeft een stevige verbinding met het huis, toont betrokkenheid en onderzoekt nieuwe vormen van samenwerken. Dat was dit afgelopen seizoen al zichtbaar in de Tracks, waarbij zij sparringpartner waren voor het ontwerp van de route en bijdroegen aan de radicale vormgeving ervan. Het internationaal spelend collectief Wunderbaum wordt al jaren ondersteund door TR en haar voorlopers. Zij maken betekenisvolle voorstellingen op locatie, vanuit een grote bevologenheid, en weten met hun werk ook minder ervaren kijkers te engageren.

Zowel URLAND als Wunderbaum zijn zelfstandige organisaties. Maar hun werk sluit aan bij onze visie, en draagt bij aan de artistieke identiteit van TR. Beide collectieven zullen ook bijdragen aan de bredere programmering van publieks- en educatieprojecten. In deze kunstenplanperiode willen we elkaar verder artistiek inspireren en begeleiden. Zo ontwikkelen we onze relatie organisch verder. De raakvlakken zijn: thematisch programmeren, werken met de nieuwe generatie makers en digitale programmering.

Nieuwe generatie makers/Productiehuis Theater Rotterdam

De subsidieaanvraag bij het Ministerie van OCW van Productiehuis Theater Rotterdam i.s.m. Maas TD als ontwikkelinstelling, werd niet gehonoreerd. Dit betekent dat de ambitieuze plannen voor de ontwikkeling van een nieuwe generatie theatermakers in Rotterdam – gedragen door twee theaterhuizen – niet door kunnen gaan. Productiehuis Theater Rotterdam verliest 60% van haar structurele subsidie in vergelijking met de afgelopen kunstenplanperiode.

TR vindt de ontwikkeling van een nieuwe generatie makers echter van cruciaal belang voor de sector én voor de werking van het totale huis in de stad. Nieuwe makers bevragen de status quo en het huidige bestel. Ze brengen nieuwe vormen in. En onze nieuwe makers belichamen ieder

Welcome to our Guesthouse

Deelnemers aan het artist-in-residence-programma van Welcome to our Guesthouse ontmoeten de internationale theatermaker Hooman Sharifi.

‘Ieder neemt z’n eigenheid mee in de jam, maar we dansen op dezelfde beat.’

Alida Dors

op hun eigen manier het grootstedelijke leven. Dus wordt de functie van PTR over-eind gehouden, hoewel in een afgeslankte vorm. Er zullen scherpe keuzes worden gemaakt voor intensieve trajecten voor nieuwe makers. In ieder geval worden meerjarige trajecten die met andere huizen reeds zijn gestart voortgezet (nieuwe makersregeling FPK). Ook zullen we de samenwerking met Maas TD voortzetten. De samenwerking tussen nieuwe makers en kernmakers krijgt vorm door ontmoetingen. Een voorbeeld van zo’n georganiseerde ontmoeting – geïnitieerd door de afdelingen PTR en programmering – is het researchmoment/traject *Blind Date*. Er wordt samen gegeten, er worden samen voorstellingen bezocht en elkaars werkproces wordt beschouwd. Er ontstaat wederzijdse advisering: *each one, teach one*.

We gaan internationale kunstenaars – die TR vaak al jaren als belangrijke speelplek zien – intensiever in deze artistieke dialoog betrekken. Ook zij dragen bij aan de meerstemmigheid. In het productiehuis

zijn de stad Rotterdam en het internationale werkveld verstrengeld. Het lokale ontmoet het internationale. Dat vergroot de reikwijdte en zichtbaarheid voor de stad.

(Voor een gedetailleerd verhaal over PTR, zie de bijlage: Artistieke visie PTR periode 21–24, of klik [hier](#))

Blind Date

Een onderzoekstraject waarbij een oudere en een jongere maker vertrekken vanuit dezelfde bron: slechthoortheid. Zij ontwikkelen een eigen onderzoekstraject. De uitkomsten bieden deelnemers een leerzame ervaring en de makers nieuwe inzichten.

Onderzoek, ontmoetingen, wederkerige relatie stad, uit de stenen, inclusiviteit

Samenwerking met MAAS

De samenwerking tussen Maas TD en Productiehuis Theater Rotterdam krijgt een andere vorm, nu de landelijke subsidie niet is gehonoreerd. Beide

organisaties willen in dit kunstenplan verantwoordelijkheid blijven nemen voor talentontwikkeling, ook in gezamenlijkheid. Maas TD en Productiehuis Theater Rotterdam delen kennis, openen hun netwerken en begeleiden talenten die zich bewegen tussen het jeugd- en het reguliere theater. Beide huizen richten zich op multidisciplinair en fysiek werk dat aansluit bij het diverse publiek in Rotterdam.

Melih Gençboyacı en René Geerlings zullen de komende jaren intensief contact houden over de ontwikkeling van makers bij beide huizen en actief zoeken naar talent dat baat heeft bij zowel een regulier als een jong publiek. Dit kan selfmade of afgestudeerd talent zijn. In MAAS TRaject kiezen we jaarlijks een theatermaker die nieuw werk maakt bij zowel PTR als bij Maas TD. In de eerste jaren zijn dit theatermaker/speler Sue Ann Bell en regisseur Zarah Bracht. Zij worden begeleid door artistiek leider René Geerlings van MAAS en door artistiek ontwikkelaar Melih Gençboyacı en de kernmakers van TR.

Ook tussen de educatieafdelingen van Maas TD en TR zijn korte lijnen. We stemmen ons aanbod af, delen kennis en ons netwerk van scholen, jongeren en (theater)docenten. Soms op projectbasis, zoals bijvoorbeeld bij Ketikoti of Theater na de Dam. Daarnaast trekken we onder meer samen op in de Rotterdamse werkgroep voor kunst- en cultuuronderwijs in het MBO.

Familievoorstellingen

De komende jaren zal TR de traditie van familievoorstellingen voortzetten. We eren de eerder ontwikkelde familievoorstellingen, maar zoeken nieuwe vormen, die drie generaties bezoekers aanspreken en verbinden, en tevens een breder publiek aanspreken dat representatief is voor de stad waarin we leven. Meerstemmigheid brengen we in door herkenbare thema's uit de samenleving aan te kaarten. Ook is een cast waarin een breed publiek zich kan herkennen belangrijk.

Komend kunstenplan zullen we met twee á drie partners samenwerken en de signatuur van de nieuwe familievoorstellingen ontwikkelen. In 2020 zochten we de samenwerking met vrije producent Het Huis van Aspooraat. We leerden dat het vinden van andersoortige (niet-gesubsidieerde) partners (want ook dat is meerstemmigheid) complex is in deze tijd van corona; zij zijn nog meer dan wij, afhankelijk van hun inkomsten. We zetten ons gesprek met Het Huis van Aspooraat maar ook met anderen in 2021 voort.

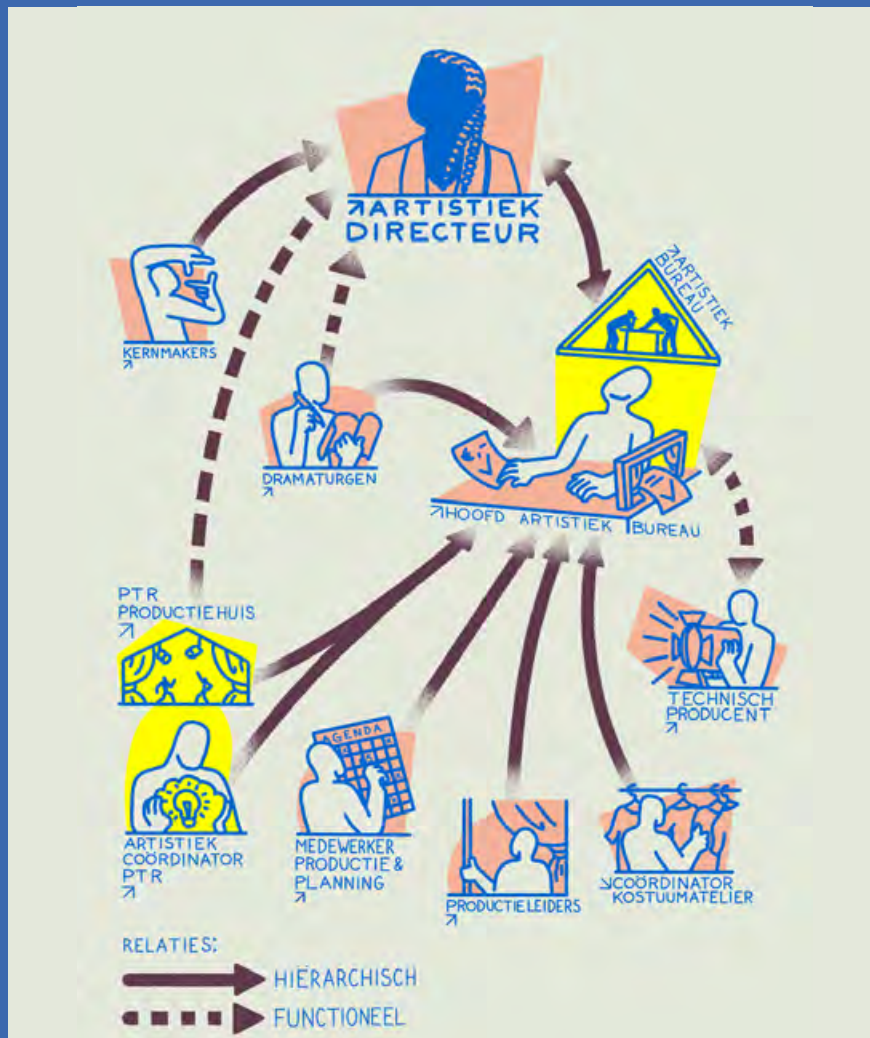
Artistiek Bureau: de artistiek praktijk centraal

De makers vormen het artistieke hart van de organisatie. Om de ambities van onze makers optimaal te kunnen realiseren, hebben we een nieuwe afdeling ingericht: het Artistiek Bureau (AB). Binnen het AB komt het maken, produceren, ontwikkelen, experimenteren en onderzoeken

samen. Concreet komen de voorbereiding, planning, verkoop en uitvoering van alle producties en projecten in het AB bij elkaar.

De ontwikkelfunctie van TR krijgt een bijzondere plaats binnen het AB. Productiehuis Theater Rotterdam (PTR) blijft de naam voor onze inspanningen op het gebied van talent- en genreontwikkeling. Maar doordat de artistieke en zakelijke coördinatie worden ondergebracht in het AB, is de ontwikkelfunctie optimaal ingebed in de bredere organisatie.

Het AB maakt het mogelijk dat de artistieke koers doorwerkt in de gehele organisatie en werkt intensief samen met andere afdelingen.

➤
To the edge 3
Dalton Jansen

➡
DO NOT LOOK BACK
WITH REGRET
Davy Pieters

➡
Werking Artistiek Bureau
Illustratie van Daan Timmer

Het dramaturgenteam

De dramaturgen van TR werken binnen het Artistiek Bureau en werken nauw samen met de makers en de makend artistiek directeur. Op die manier wordt het inhoudelijk gesprek doorlopend gevoerd. Initiatieven die hieruit voortkomen worden praktisch ondersteund en verbonden met de rest van de organisatie én de publieksontwikkeling. Onze dramaturgen werken zowel met de makers als voor het gehele huis TR. Zij belichamen de artistieke visie, kennen de stad, de communities, en de (inter)nationale partners van TR.

De dramaturgenfunctie van TR wordt de komende periode ingevuld door een publieksdramaturg, een nog te werven huisdramaturg, en enkele freelance productiedramaturgen. Het team van dramaturgen:

- spart met de directie en kernmakers over het meerjarige artistieke beleid op het vlak van thema's, titels en samenwerkingen en werkt door de directie genomen besluiten verder uit;
- begeleidt het artistiek-inhoudelijke maakproces van de nieuwe producties;
- draagt bij aan de inhoudelijke ontwikkeling van (thematische) programma's en werkt daarvoor samen met het cluster Publiek.

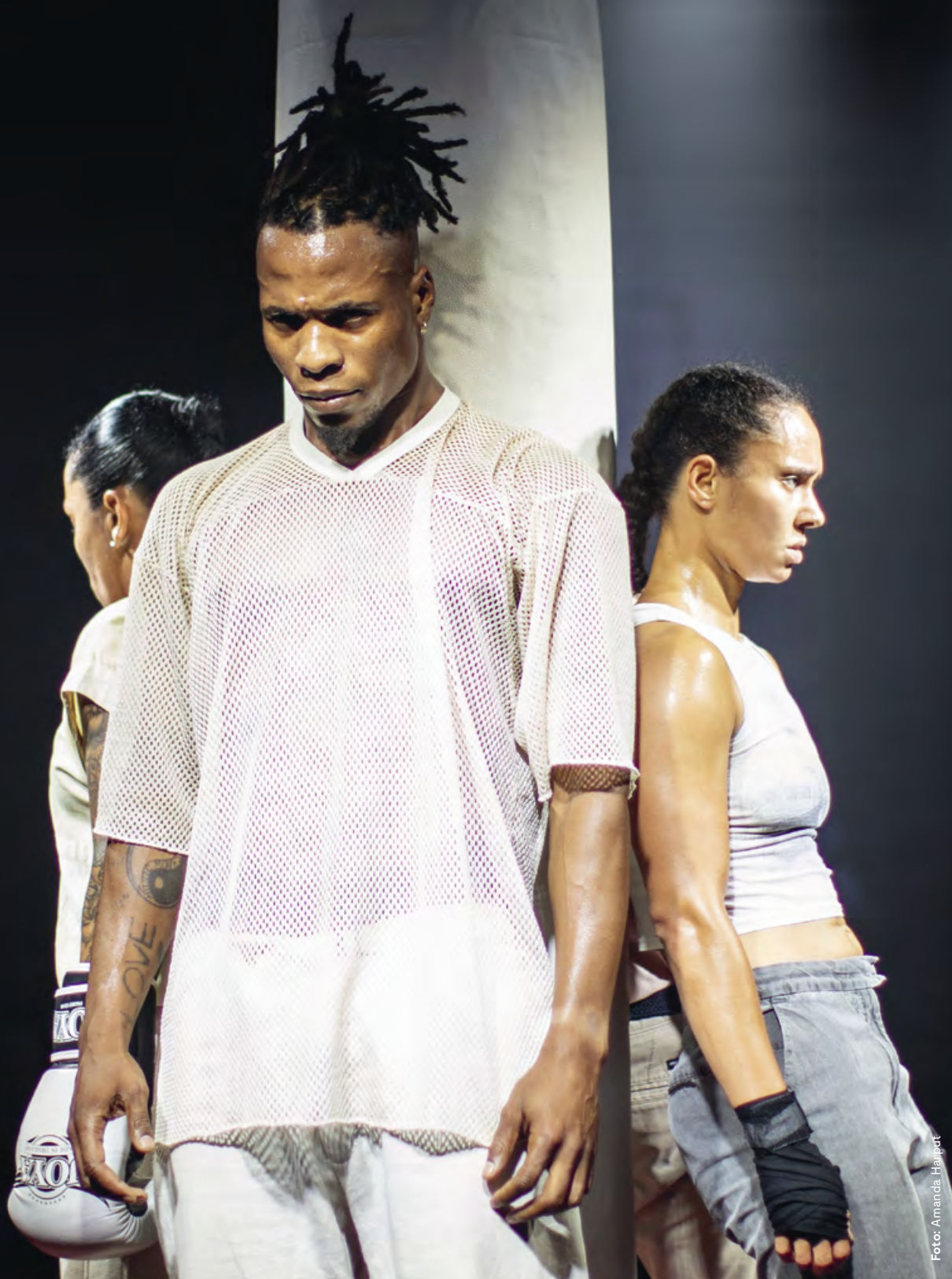
Art of An
Find your
voice en
NEE te ze

hierarchy!
r own
durf
eggen.

Melih Gençboyacı

Productiehuis Theater Rotterdam

3. Maken, programmeren en ontmoeten

→
Astro Angels
Educatieproject MBO

←
Track
Performance van Alida
Dors tijdens de Track
Openingsweek 2020

Foto: Salin Kilio

Vanuit de artistieke signatuur stelt TR zijn makers centraal. Hun artistieke vragen en verschillende artistieke maakpraktijken zijn richtinggevend voor de kernprocessen: produceren, programmeren, talentontwikkeling en educatie. Dat betekent dat we ook op een andere manier gaan programmeren, breder programmeren en ruimte maken om te innoveren. Dit vraagt ook dat we tradities durven te bevragen.

We zullen het accent op meerstemmigheid in de programmering nog verder doorvoeren; daarbij focussen we op verschillende typen verhalen en een diversiteit aan vormen. Ook programmeren we nadrukkelijker verschillende soorten ontmoetingen. We gaan experimenteren met een ander ritme van programmeren, met verschillende openingstijden en verschillende lengtes van voorstellingen. Dit bouwen we langzaam op, maar we starten hier wel al mee in seizoenen 21-22.

Thematisch programmeren

Nieuw is dat de makers van TR nauw betrokken zullen zijn bij de programmering van het huis. We creëren meer samenhang tussen de afzonderlijke voorstellingen door thematisch te programmeren: voorstellingen en programma's worden gebundeld aangeboden rondom een actueel thema, in samenspraak met de dramaturgen. Deze werkwijze pasten we al toe in de Tracks van onze najaarsprogrammering 2020.

In het actuele kunstenplan ligt de focus op de thema's *sociale ongelijkheid* (21-22) en *duurzaamheid* (22-23). Denk daarbij aan de (vermeende) tegenstellingen tussen maatschappelijke groepen, zoals gethematiseerd in Alida Dors' *Wij-Zij* en het Ayn Rand programma van Wunderbaum. Of de impact van technologische en ecologische ontwikkelingen op de mens en de wereld, zoals Davy Pieters aansnijdt in haar werk. Doordat verschillende makers zich vanuit

hun perspectief tot een gedeeld thema verhouden, wordt zowel hun eigenheid als hun onderlinge verbondenheid zichtbaar. Vier keer per jaar organiseren we off- en online bijeenkomsten rondom het centrale thema. Onderdeel hiervan zijn de zogenaamde firetalks, een gespreksvorm om in een veilige setting met makers, medewerker, publiek en influencers te spreken over onderwerpen gerelateerd aan het centrale thema. De momenten kiezen we op basis van de culturele kalender van de stad, zoals 4 mei dodenherdenking of Ketikoti.

‘Sterker dan voorheen zal TR ontmoetingen programmeren die verder gaan dan de voorstelling alleen.’

Track

Performance van WArD/waRD – Ann
Van den Broek tijdens de Track
Openingsweek 2020

Verdriet is het ding met veren
Erik Whien

Track

Publiek tijdens de Track
Openingsweek 2020

Programmerende maker

Een andere ontwikkeling is die van programmerende maker: een maker die haar of zijn werk in een breder palet van voorstellingen en andere ontmoetingen plaatst. Ook hiermee experimenteerden we najaar 2020 al, tijdens de openingstrack in eindregie van Alida Dors. Sterker dan voorheen zal TR ontmoetingen programmeren die verder gaan dan de voorstelling alleen. De voorstellingen worden vergezeld van aanbod dat uitnodigt om de ontmoeting aan te gaan met gelijkgestemden en onbekenden, want alleen door ontmoeting, dialoog en debat komt meerstemmigheid echt tot stand.

Internationale programmering en dialoog

We zetten internationale connecties in om de stad te verrijken. Internationale makers tonen hun werk, zijn in residentie en ontmoeten makers die aan TR verbonden zijn (o.a. Art of Performing Week, Welcome To Our Guesthouse). Ook zullen zij steeds vaker stedelijke projecten ontwikkelen die verbindingen aangaan met specifieke communities in de stad. In 2020 hebben we reeds ingezet op deze intensievere betrokkenheid, o.a. in samenwerking met Hooman Sharifi. Ook middels de innovatieve Europese projecten, waaraan TR bijdraagt, zoals ACT, is er een bredere dialoog. De doorontwikkeling van het digitale platform is ook een belangrijk middel om de dialoog tussen internationale partners en het publiek te versterken.

ACT

Art, Climate, Transition is een Europees samenwerkingsproject rond ecologie, klimaatverandering en sociale transitie. In een tijd van klimaatdegradatie, pandemieën, massale uitsterving en toenemende ongelijkheid bundelen 10 Europese kunstorganisaties hun krachten in een project over hoop, waarbij we brede perspectieven verbinden met specifieke, gelokaliseerde mogelijkheden.

Twee voorbeelden van recente programmering en (co)producties:

1. *And then the doors opened again* is een collectieve daad van verbeelding rond de mogelijke toekomst van het theater, geschreven tijdens de eerste lockdown. Het project brengt 75 visies samen van artiesten, academici, curatoren en bezoekers, ontstaan als antwoord op de vraag die David Weber-Krebs hen stuurde tijdens de eerste coronagolf in Europa: Wat zal er gebeuren tijdens je eerste theaterbezoek na de lockdown? [klik hier](#)
2. *Warming UP Theater Rotterdam* (programmering TR): I.s.m. Warming Up Festival programmeert Theater Rotterdam een reeks voorstellingen en debatten. De tweede editie zal begin oktober 2021 plaatsvinden. [klik hier](#)

internationalisering, ontmoetingen, lerende omgeving, uit de stenen,

Veranderingen aanbod voorstel- lingen

Rust en reflectie

Door bewust in de programmering ruimte te maken, breken we met de productiedrift die staande praktijk is in een groot deel van ons werkveld. De open ruimte geeft ons tijd om terug te blikken en vooruit te kijken, en zorgt daarmee ook voor werkdrukverlaging. Deels wordt deze tijd ook besteed aan kennisoverdracht, gefaciliteerd door TR. Het kan de mentale en fysieke belasting verlichten, een belangrijke pijler uit de Fair Practice Code. In het actuele kunstenplan zetten we in op 40 voorstellingen vrije ruimte voor ontmoeting, dialoog en innovatie.

Ruimte voor ontmoeting en dialoog

Daarnaast creëren vrije ruimte in de programmering door 30 voorstelling in te ruilen voor andere vormen van programmering en uitwisseling voor TR-makers:

- *programmering / Instant programming:* ruimte om in te spelen op de actualiteit;
- *educatie / Audience engagement:* ruimte om niet alleen reactief educa-

tieaanbod te programmeren, maar ook initiatief te nemen met eigen projecten en zo andersoortige ontmoetingen te programmeren.

- *events:* we ontwikkelen nieuwe producten en combineren de eigen artistieke omgeving, kennis en kunde met de corporate omgeving;
- *research:* ruimte voor diepteonderzoek voor onze makers. We bepalen per onderzoeksproces op welke wijze we dit inzichtelijk maken voor publiek. Dit kan een (online) dagboekregistratie zijn, een interview, essay of een foto-rapportage.

Tracks

De Tracks beschouwen we de komende jaren als een belangrijk gezichtsbepalend programmeringsonderdeel. Een Track definiëren we als een mentale dramaturgische reis, als een theatrale route langs verschillende ruimtes, waarbij makers zowel oud als nieuw werk kunnen tonen en het publiek uit zijn stoel wordt getrokken. Tracks vinden plaats in onze eigen gebouwen, maar ook buiten, in de wijken van Rotterdam. Ook zo halen we TR uit de stenen.

Voor de makers is dit een experiment met meerstemmigheid: een gedeeld werkproces vergt de moed om op elkaars terrein te durven stappen.

←
HAAT
Silke van Kamp

↓
Mu' Mu' Mu'
Urland

Foto: Julian Meijwald

“Zonet de livestream gezien vanuit onze zetel in België. Wat een mooie voorstelling! Warm, ontroerend, fris, meeslepend en mooie zangstemmen. Wat een leuke samensmelting van ervaren en jong talent.”

Reactie van een kijker van
Verdriet is het ding met veren (2021)

→
Stille Heldinnen Disco
Women Connected

Each one, teach one – ingegeven door nieuwsgierigheid en respect. In projectteams werken we samen en geven we kennis door. Voor het publiek is dit een uitnodiging om zich op een nieuwe manier tot ons gebouw en ons aanbod te verhouden en andere makers te ontmoeten. Zo vormen de Tracks een proeve voor een nieuwe attitude voor het huis. Het opnieuw uitvinden wat theater kan zijn in de huidige tijd. Het komende seizoen organiseren we vijf Tracks: de opening van het seizoen, de MBO Track, Welcome To Our Guesthouse als Track van het productiehuis, O. Festival (voorheen Operadagen) als Track (coproductie) en een Track als afsluiter van het seizoen.

Het digitale podium

Afgelopen jaar heeft de coronacrisis de ontwikkeling van het digitale podium een stevige impuls gegeven. Op de momenten dat theaters niet open mochten, zocht en vond TR verschillende vormen waarin we de uitwisseling met een publiek konden continueren. In Suriname ging door als online leesvoorstelling, Bedtime Stories van URLAND kreeg een audioversie, Swanlake werd een game. Wunderbaum kwam met de televisieserie Urlaub in Deutschland en in december 2020 wisten 40 MBO studenten het filmproject *Astro Angels* te realiseren. Begin 2021 faciliteerde TR livestreams van Conny Janssen Danst en de internationale samenwerking *Wit Konijn Rood Konijn*. Onze digitale

activiteiten bundelden en presenteerden wij onder de noemer '*TR vanuit huis*'. De komende periode starten we een reeks digitale uitingen die verder gaan dan de reguliere, filmische registratie van bestaande werken. Gerenommeerde filmmakers zullen vanuit hun eigen beeldtaal vertalingen maken van het werk van TR makers:

- Visual essay van *R.I.O.T.*: Filmmaker Hesdy Lonwijk maakt in samenwerking met Alida Dors parallel aan de voorstelling een film rond het thema verzet en activisme. Het is een combinatie van repetitiemateriaal, archiefmateriaal en nieuw geschoten beeldmateriaal.
- Digitale vertelling *Verdriet is het ding met veren*: Filmmaker Norbert ter Hall maakt samen met Erik Whien een digitale 'variant' van de voorstelling.

De doorontwikkeling van het digitale podium heeft veel creatieve energie losgemaakt. Naast nieuw publiek, zien wij ook vernieuwing in de podiumkunst zelf. Theatremakers zoeken naar alternatieve vormen om te spelen voor publiek, het digitale podium is daarbij van blijvende toegevoegde waarde. In de verdere ontwikkeling van ons digitaal aanbod maken we onderscheid tussen *digitaal produceren* (nieuwe artistieke initiatieven) en *digitaal presenteren* (vaak als online alternatief voor een live activiteit). Ook ontwikkelen we een

permanente *digitale huiskamer*; een plek voor ontmoeting en dialoog, die als huiskamer ook zichtbaar wordt in de grote hal van TR.

Met het digitale podium willen we onze toegankelijkheid vergroten en een breder publiek bereiken. We verkennen hoe we bepaalde voorstellingen of gesprekken in meerder talen, waaronder gebarentaal, kunnen aanbieden. Daarnaast zoeken we met ons digitale podium aansluiting bij lokale, nationale en internationale partners.

Filmregisseur Hesdy Lonwijk als gastmaker bij TR

Het makershuis TR wordt komend seizoen uitgebreid met een gastmaker: de Nederlands-Surinaamse filmregisseur Hesdy Lonwijk. We geloven in de ontwikkeling van het digitale podium. Daarom gaan we nadrukkelijk op zoek naar wat digitalisering in vorm en inhoud nog meer kan betekenen voor onze makers.

Door Hesdy wordt dit onderzoek geïntensiveerd. Hij gaat content produceren voor onze digitale omgeving, maar ook in co-productie met TR makers werk maken voor op de gevels van de stad.

Interdisciplinair, crossover, digitaal, TR gastmaker

4. Theater Rotterdam als meerstemmige organisatie

TR

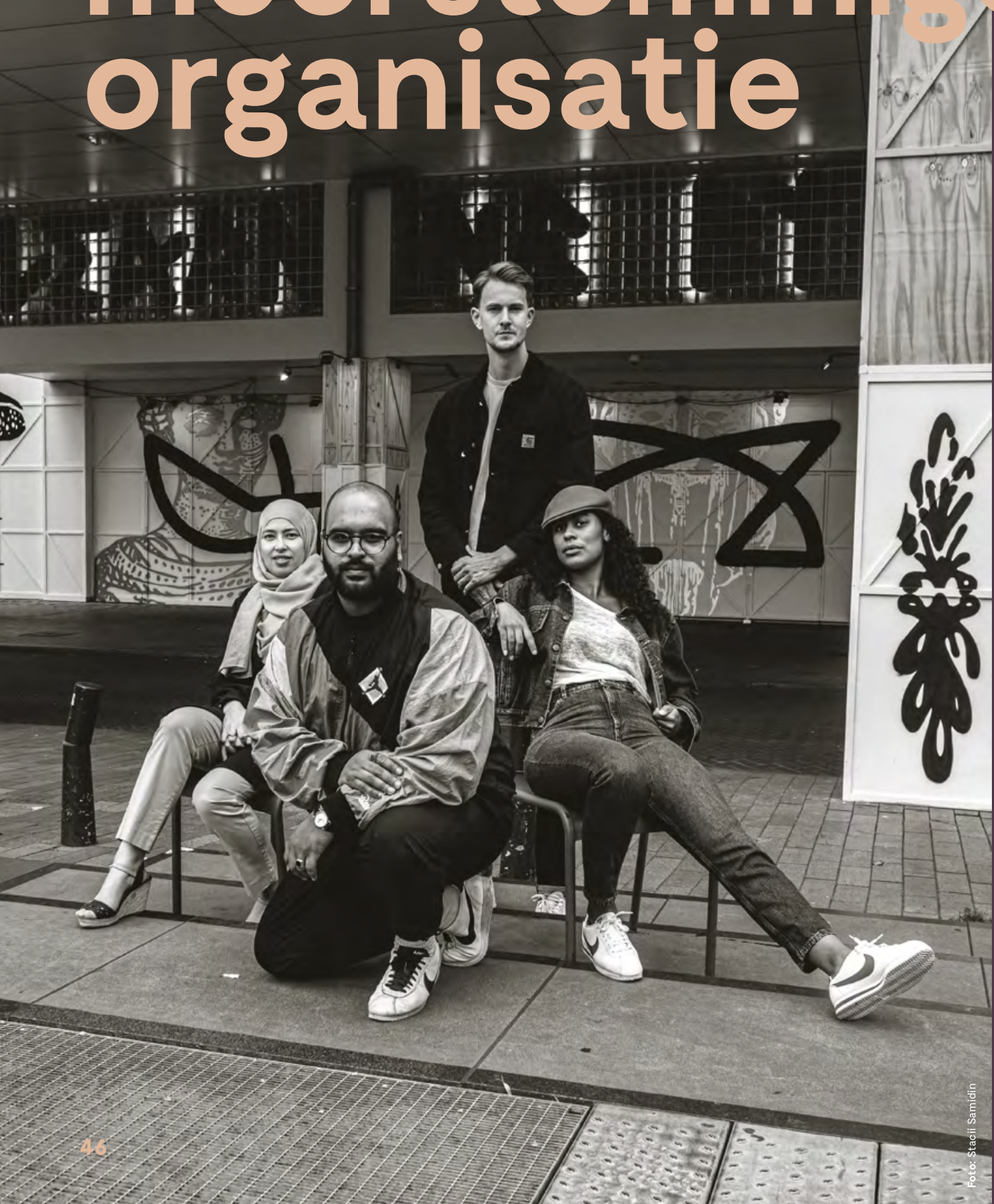
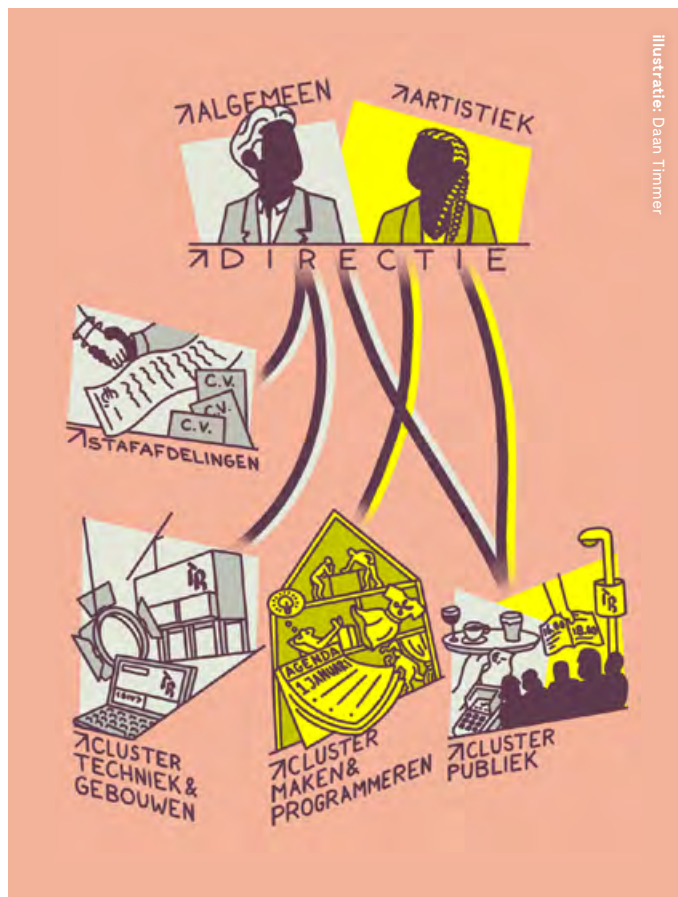

Foto: Staci Samidin

Organisatieontwikkeling

De ambities die we hebben vragen ook een aanpassing van de organisatie in structuur en werkwijze. We gaan ons organiseren langs drie samenhangende clusters:

- Cluster Maken & Programmeren (Artistiek Bureau, productiehuis, programmering);
- Cluster Publiek (MarCom, Educatie & Interactie en Development & Events);
- Cluster Techniek & Gebouwen (techniek, gebouwen en ICT).

De clusters werken integraal en veelvuldig samen in verschillende projecten. De herinrichting van de organisatie krijgt nu haar beslag en is een voorwaarde voor de cultuuromslag die we voorstaan: met meerstemmigheid, learning by doing, samenwerken en inclusie als trefwoorden. Die omslag vraagt naast veel aandacht van Alida Dors (artistiek directeur) en Walter Ligthart (algemeen directeur) ook veel van de gehele organisatie.

Each one, teach one

TR voorziet in de hele keten van talentontwikkeling: van kennismaken tot excelleren. We willen een rol vervullen

als aanjager op het gebied van talentontwikkeling. We stellen daar expertise, tijd, middelen en locaties voor beschikbaar. Het ontwikkelen van talent betreft niet alleen de theatermakers, we doen dat op het podium, maar ook daarachter. Binnen TR wordt het uitwisselen van kennis en ervaring een breed gedragen mentaliteit, die zich over het hele huis uitspreidt. Dus ook onder de technici, vormgevers, programmeurs, marketeers, productieleders, programmamakers, theaterdocenten, ontwerpers en creatieve producenten. We zijn een gecertificeerd leer-werkbedrijf, koesteren ons productiehuis, onze educatie- en interactie-activiteiten en willen als RCB-instelling op dit punt een belangrijke rol in de stad blijven vervullen.

TR inspireert en leidt op

TR is pionier en leidend in activiteiten voor het MBO. Zo was TR in 2020 initiatiefnemer van de inrichting van een MBO community of practise in Rotterdam. Via de cultuurcoaches hebben we 6 doorlopende educatielijnen met grote onderwijsinstellingen. In dit kunstenplan zetten we deze focus op het MBO door, gericht op persoonlijke identiteitsontwikkeling, co-creatie en professionele ontwikkeling. Vanzelfsprekend is TR ook actief in

o.a. het VO en HBO, maar deze focus is aanvullend op het bredere aanbod in de stad, en bedient een zeer divers, jong Rotterdams publiek.

De hele talentketen

TR bedient de hele talentketen: van de eerste kennismaking met theater tot mid-career makers. Talenten die ooit binnenkwamen via jongerenprojecten, keren na afronding van hun kunstvakopleiding terug als maker bij het productiehuis en geven workshops bij educatieprojecten (Ivar Schutte, Romano Haynes). Nieuwe generatie makers werken met jongeren van het Talent Traject (Dalton Janssen, Mathieu Wijdevan). Techniekstagiaires worden ook gestimuleerd om voorstellingen te zien of wordt de kans geboden om werkervaring op te doen als hun stage is afgelopen. Programmeurs worden opgeleid en vinden een plek als zzp'er bij projecten, in onze eigen of in andere organisaties.

Dat is niet nieuw voor TR: festivals als Operadagen Rotterdam, Circusstad en Motel Mozaïque vonden hun oorsprong in de Rotterdamse Schouwburg voordat ze zelfstandig werden. De komende periode wordt deze attitude een leidend principe voor de hele organisatie.

Meerstemmige organisatie: diversiteit en inclusie

De artistieke koers van TR ademt meerstemmigheid en pakt de kern van wat diversiteit en inclusie betekenen. Dit zien we bijvoorbeeld ook terug in de samenstelling van de Raad van Toezicht, waarin de diverse toezichthouders met hun kennis en netwerk een bijdrage leveren aan dit proces. TR zet zich middels haar artistieke visie in voor een nieuw discours rond diversiteit en inclusie.

Het meer 'traditionele' denken van stakeholders over diversiteit en inclusie verwerken we ook in ons beleid. TR streeft ernaar een Stadstheater en BIS-stadsgezelschap te zijn dat representatief is voor de diversiteit van Rotterdam. Om een open houding te ontwikkelen en onszelf te durven bevragen op 'vastgeroeste' patronen, zetten we de komende jaren de volgende stappen in ons personeelsbestand en verdere werking:

- We vergroten de diversiteit van het makershuis met onder meer wisselen van de gastmakers.
- Marketing- en communicatie-uitingen passen we aan op verschillende communities en doelgroepen.
- We maken onze gebouwen meer toegankelijk en werken aan visie omtrent gastvrijheid.
- Inclusieve werving en selectie (inclusieve vacatureteksten, aanboren van netwerken) zorgen voor een betere weerspiegeling van de stad in elke functiegroep (management, makers, techniek, hospitality etc.).
- Bij het invullen van elke vacature passen we de Rooney-rule toe.
- TR is aangesloten bij de Black Live Matter beweging in de Rotterdamse cultuursector. Doel is om institutioneel racisme in de Rotterdamse culturele sector zichtbaar te maken en aan te pakken.
- In 2019 zijn we gestart met 'unconscious bias' workshops. In 2021 volgt elke nieuwe collega een dergelijke workshop.
- TR is een gewilde plek voor stages en leertrajecten, en heeft daar een sterke geschiedenis in. Die lijn gaan we versterken, we worden een (MBO)

Leerwerkbedrijf voor alle functiegroepen in de organisatie

- Samen met de grote Rotterdamse instellingen (Rotterdamse Culturele Basis) werkt TR aan een (keten)visie op talentontwikkeling.

Fair Practice Code

De Raad voor Cultuur was in haar advies kritisch over de beknopte reflectie op de wijze waarop TR de Fair Practice Code zal toepassen. We achten het toepassen van de FPC van groot belang. Uiteraard betalen we al onze makers altijd volgens de Fair Pay uitgangspunten. Maar we vinden het belangrijk om meer te doen. Zo hebben we in 2020 ten tijde van de corona-crisis jonge makers en zzp'ers ondersteund door hen bewust opdrachten te verstrekken. In 2020 hebben we in 18 eigen (co)producties een totaal van 140 zzp'ers een cao-gebaseerd honorarium kunnen betalen en hen kunnen ondersteunen in hun artistieke ontwikkeling. We zullen hier ook in 2021 en 2022 mee doorgaan en dat vertalen in onze producties. (Zie TR jaarverslag/jaarrekening 2020)

Ik laat mensen 'ja' zeggen tegen theater

Hanina Ajarai
programmamaker

Foto: Benny Stroet

makers van het Productiehuis Theater Rotterdam

Foto: Nick Helderman

↖
Khadija El Kharraz Alami
←
Mathiue Charles
↑
Benjamin Abel
↗
Ariah Lester
→
Dalton Jansen

←
Mathieu Wijdeven
↙
Merel Smitt
→
Rodrigo Batista
→
Zarah Bracht
↘
Sue Ann Bell

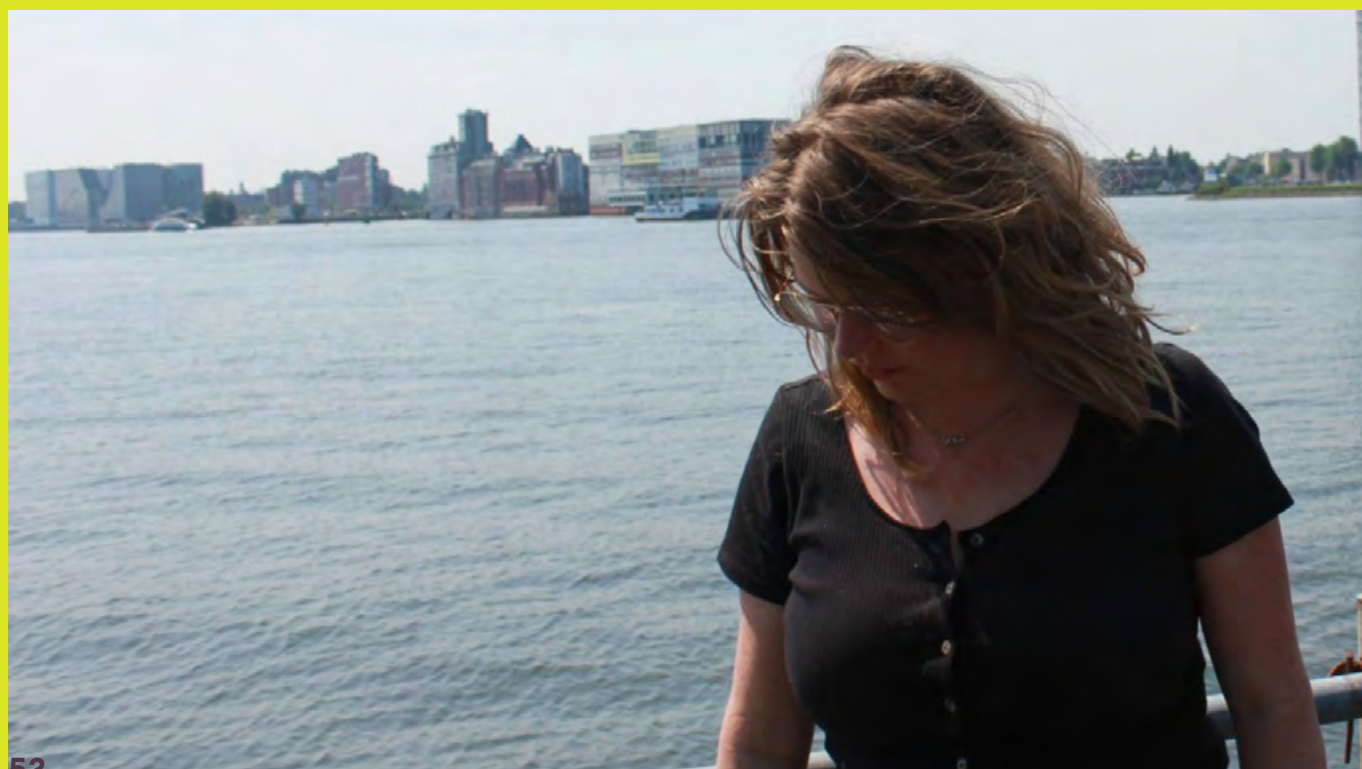

Foto: Nick Helderman

Foto: Nick Helderman

PRODUCED BY JEFFREY M. HILSON

Persoonlijke notes

Het afgelopen jaar heb ik mijn artistieke visie in samenspraak met de organisatie verder mogen ontwikkelen. En dat was een uitdagend proces; want ondanks het feit dat het Coronavirus alles open leek te gooien, en ruimte bood voor fundamentele vragen, remde het ook sterk. We konden letterlijk minder samen actief zijn, sterker nog, we moesten herdefiniëren wat actief zijn in deze tijd betekent.

Op organisatorisch vlak namen we de ruimte om de structuur van het huis te herzien. De artistieke koers vroeg daarom, maar er was ook een meer efficiënte organisatiestructuur nodig. Ik ben blij dat we daarvoor de tijd hebben kunnen nemen; stap voor stap de betrokken mensen hebben kunnen meenemen, met aandacht voor de geschiedenis en eerdere ervaringen van al die betrokken individuen die TR rijk is.

We bouwden daarmee ook aan een houding, een attitude. In het samen praten, samen luisteren en samen werken werd het crew-principe steeds tastbaarder. Het legt een beginnende maar cruciale bodem onder het projectmatig werken binnen de organisatie.

De pandemie stuurde heel de wereld terug naar de tekentafel. Waarom doe je wat je doet? Wat is de essentie. Wat ben je, wat wil je zijn, wat moet je willen zijn?

Deze vragen stonden centraal in de gesprekken die we met de makers, en ook met de stad voerden. (En moeten blijven voeren.)

Wat kunnen we en willen we doen? De Tracks waren een eerste antwoord, en die nieuwe vorm was een eerste tastbaar en duurzaam effect van deze tijd, die ook veel creativiteit losmaakt. Ook het digitale podium kreeg vorm, en is een blijvend speelveld.

Maar deze tijd was en is ook een tijd met veel negatieve impact. Het niet mogen presenteren, mogen ontvangen van je publiek, het niet kunnen toeren, en geen collegamakers kunnen ontvangen stemde regelmatig somber. Ook omdat we zagen en zien wat dit virus met de wereld en met ons veld doet. En het maakt ons nog meer bewust dat TR gezegend is omdat we tot het fundament van het bestel behoren en ondersteund worden, en dus onze verantwoordelijkheid moeten pakken. Dat we alert moeten zijn naar onze omgeving, de talenten en partners in de stad, maar ook breder, tot over de landsgrenzen toe. De digitale omgeving gaf ons gelukkig de kans om verbonden te blijven met verschillende publieken en makers. En dat maakt blij.

Mijn eerste maanden heb ik veel gesprekken met de makers gevoerd, en dat was goed. En nodig. Het is fijn dat deze

gesprekken van informeren, verbinden en samenwerken een structuur hebben gekregen, en ingebed zijn in de nieuwe organisatievorm. Er ontstaan kruisbestuivingen, en ook dat is positief en geeft energie. Begrippen uit de hiphop als *each one teach one*, en *learning by doing* worden steeds concreter, en de cultuur die ik wil voorstaan krijgt vorm. De makers laden samen TR, met ons werk en ons kunnen, en dat verandert de dagelijkse praktijk van TR.

Ik heb als leider een intens eerste jaar achter de rug. De ervaringen en kennis die ik de afgelopen jaren in mijn werk en leven mocht opdoen gaven me een sterke bagage, en in een sneltreinvaart leerde ik hoe ik die ervaring effectief in TR kon aanwenden. Dat blijft een proces van zoeken, en bijstellen, en is ook een bewust gevolg van de keuze voor meerstemmigheid. Want ik geloof dat juist vanuit die meerstemmigheid TR een grote impact kan hebben.

Het was goed dat ik als makend artistiek directeur afgelopen periode ook een werk maakte. De cultuurverandering die ik zoek en vormgeef werd in het maakproces met het huis nog zichtbaarder en voelbaarder. Dat proces van samenwerking was een plezier, en een essentie.

Alida Dors

Artistieke visie Pro- ductiehuis Theater Rotterdam **2021-2024**

Het Productiehuis Theater Rotterdam heeft haar artistieke visie voor 2021-2024 verwerkt in een digitaal platform. Wij nodigen u van harte uit om daar een kijkje te nemen. Zet uw beeld op full screen en het geluid aan, klik [hier](#).

Voor de mensen die minder 'digitaal' zijn, is de artistieke koers van het productiehuis in dit document uitgeschreven. Dit geeft echter wel een andere beleving dan het digitale platform.

(op je eigen ritme en hardop lezen helpt)

De Stad

op zoek naar ritme, beweging en werkelijkheid
ROTTERDAM

Productiehuis Theater Rotterdam draagt de naam van de stad,
maakt deel uit van de stad

ROTTERDAM

is
niet
alleen de stad

waarin Productiehuis Theater Rotterdam leeft en beleeft.

ROTTERDAM is onze stad,

met uitgesproken talen,

onvertelde verhalen,

onontdekte lichamen

persoonlijkheden die het verschil maken,

een stad die zichzelf,
haar ritme en beweging,
elke keer,
dag in dag uit,
opnieuw uitvindt.
ROTTERDAM

een leefruimte vol inspirerende ontmoetingen,

een gebied dat blijft groeien,
beweegt en verkleurt,

confronteert en transformeert.

Op zoek naar een gezamenlijke nieuwe werkelijkheid, ritme en beweging.

Productiehuis Theater Rotterdam

confronteert, transformeert,
verkleurt,
bouwt nieuwe relaties op en beweegt mee.
Er is kracht in nieuwe relaties,
onbedachte,
onvertelde,
onontdekte constellaties
als één levend ecosysteem.
Productiehuis Theater Rotterdam
als de ultieme experiment ruimte
waarin moedige, eigenzinnige, gedurfde
[ROTTERDAMSE] nieuwe makers
en hun communities met, naast en door elkaar
onderzoeken wat [podium] kunsten voor
hem/ haar/ hen
kan betekenen.
Presenteren, delen,
intervenieren,
inspireren en creëren.
projecten
door ontwikkelen en werken.
Vanuit het centrum van de stad
ROTTERDAM,
met twee locaties en publieke ruimtes,
claimt Productiehuis Theater Rotterdam de stad terug als bewegingsruimte,
verkent het de grenzen van de stad,
zoekt de plekken op waar kunst verweven is met het dagelijkse leven.
In gezamenlijkheid en opbouwend,
samen met de nieuwe generatie makers
cureert
Theater Rotterdam,
met Productiehuis,
ruimtes van ontmoeting als een weefsel,
waarbinnen publiek, belangen, zichtbare en onzichtbare talenten,
met hun talen, verhalen en lichamen
als co-creatoren hun krachten kunnen bundelen
voor een toekomstig, veelzijdig
kunsten ecosysteem.

Productiehuis Theater Rotterdam

Productiehuis Theater Rotterdam creëert condities, koestert het potentieel van de nieuwe generatie makers als mede**MENS**. We onderzoeken samen wat [podium] kunst die niet los staat van het dagelijkse leven voor hen kan betekenen. Productiehuis Theater Rotterdam maakt een mind-shift, zoekt de energie en het momentum op in de stad **ROTTERDAM**, schetst een alternatieve toekomst door brede perspectieven, inspiraties, urgenties en ideeën met specifieke mogelijkheden te omarmen.

PRE-FORMING / PERFORMING – een continue onderzoek in fysieke en curatorische praktijk Productiehuis Theater Rotterdam (PTR) herkent in het Nederlandse [podium]kunsten landschap de dynamiek en spanning tussen de heersende mainstream podiumkunstencultuur en nieuwe (contra) narratieven. Dit creëert geweld of ongewild machtsstructuren in de kwaliteitsbeoordeling van nieuw werk. Werk dat niet past in deze mainstream cultuur – van de anders zijnde, denkende, en werkende – wordt geneutraliseerd en drempels worden gecreëerd in het produceren en positioneren. In die spanning en dynamiek neemt PTR haar positie als alternatieve, fysieke en curatorische praktijk. Vijf pijlers van deze praktijk die de ruggengraat vormen:

1. **Art of Anarchy!** Find your own voice en durf NEE te zeggen. Markeer je eigen zoektocht met je kunstwerk dat de strijd met jezelf weerspiegelt. Hier is kunst en anarchie onmiskenbaar met elkaar verweven. Make our safe space a brave space!
2. **D.I.T** Vermijd het do-it-yourself principe. D.I.T. is de ruimte en een plaats der moeite tussen mensen die samenwerken en die is gevuld met conflicten, wrijving, strijd, opwindend, vreugde en een creatief potentieel. Werk en creëer samen, together, en wees bereid om verbinding te maken en sociaal betrokken te zijn binnen de diverse communities van de stad Rotterdam.
3. **Maak nieuwe woorden.** De nieuwe omstandigheden vragen om een nieuwe manier van handelen en nieuwe uitdrukkingsvormen. Die uitdrukking genereert nieuwe condities. Verbreed je vocabulaire en je artistieke praktijk!
4. **Leave intentionally** in your agenda or planning! Maak ruimte voor onverwachtse ideeën en mogelijkheden tijdens je proces.
5. **Begin somewhere!**

In zijn nieuwe manier van werken legt PTR de mainstream kaders naast zich neer. PTR uit zich, is oneens, claimt geen maker als object – want claimen reproduceert neo-koloniaal gedrag –, moedigt de nieuwe generatie makers aan om een houding in te nemen tegenover de normatieve machtsstructuren binnen en buiten de cultuursector, pleit voor en neemt standpunt in over alles wat vrijheid, welzijn, kunst en leven in de weg staat.

We engageren ons met de nieuwe generatie makers en met hun communities door middel van special ontworpen langere trajecten onder de noemer **PRE-FORMING / PERFORMING**. Hierin functioneert tijd als tool om te rijpen, en om talent in staat te stellen om los te breken en zich te ontwikkelen.

PRE-FORMING

In de PRE-FORMING-fase zijn praktijkgericht onderzoek, presentatie en reflectie de uitgangspunten om naar de **PERFORMING** fase toe te werken. In de PRE-FORMING fase zijn de disciplines, genres ondergeschikt en gaat het over energie, attitude en intentie. PTR neemt de tijd, vertraagt en is constant op zoek naar de kern: de kern die de nieuwe makers onderscheidt, die hen in actie brengt en uiteindelijk hun specifieke manier van 'zijn' activeert.

Door Learning by doing creëren we condities, bedenken we formats en kaders en productieprotocollen om vervolgens die compromisloos te bevragen, te buigen, af te breken en te veranderen. Dit is een training in "deep democracy – delen van kapitaal en kennis als open source – met als doel een integrale, fluïde en inclusieve omgeving te zijn. De onderstaande drie Artist-In-Residence programma's van PTR, zijn artistieke onderzoeksresidenties voor Rotterdamse en internationale makers, woonachtig in Rotterdam of in het buitenland. PTR heeft speciale A.I.R. formats voor makers die een concrete artistieke onderzoeksvraag of -project hebben waar ze graag verder op in willen gaan. Ongeacht het ervaringsniveau, maar ervan uitgaande dat elke deelnemer een bestaande individuele praktijk heeft op het moment van aanvang.

Still In Motion Week

Still-in-Motion is volledig gericht op de maker zelf en is niet minder dan een uitnodiging om naar binnen te keren en stil te staan, om te onderzoeken waarin je staat te midden van alle beweging. Binnen Still-In-Motion krijgt de maker gedurende een week de tijd om te werken aan de artistieke ontwikkeling zonder productiedruk.

TRipp [space]

TRipp [space] staat voor **Image, Performance & Production space**. Met dit nieuwe onderzoek- en ontwikkelplatform krijgen makers twee keer per jaar de ruimte om met elkaar en uitgenodigde gastkunstenaars gedurende een maand kennis en ideeën uit te wisselen.

Tijdens de eerste week van dit vier wekelijkse programma zijn de makers **migrating bodies**. Hier verplaatsen we naar buiten, naar andere contexten. Na een week tijd, ruimte en input trekken de makers zich terug in de KBS studio van Theater Rotterdam. Ze stappen in een **collectief proces** door één ruimte letterlijk en figuurlijk met elkaar te delen.

Het is een **transformatieve ruimte** waarin de artistieke praktijk van individuele input en het onderhandelen met elkaar centraal staat. Het delen van een ruimte betekent dat er **conflict** is tussen eigen belangen versus collectieve belangen. De makers komen in elkaars rituelen terecht en dragen een gezamenlijke **verantwoordelijkheid** om de onderzoeksmaand in te richten en te formuleren wat ze gaan onderzoeken.

De eerste editie van TRipp [space] vindt in juni 2021 plaats met makers als Samara Hersch, Khadija el Kharraz Alami, Benjamin Khan en Cherish Menzo. De eerste week gaat TRIPPING naar Istanbul. In samenwerking met Beykoz Kundura en ondersteund door Dutch Performing Arts nemen de makers deel aan het programma PerformLab en werken samen met Turkse nieuwe makers. Daarna gaan ze verder in Rotterdam.

Welcome To Our TRACK

Makers, designers, Voguers (?), Drags, en curatoren nemen een maand lang de TR-locatie over en gaan aan de slag met het onderzoeks-, creatie-, repetitie- en montageproces van hun eigen project. Ze werken gezamenlijk vanuit een thema naar een TRACK formaat. Het thema van de editie in november 2021 is **Illumination in Darkness!**

Met Welcome To Our TRACK creëert PTR een tijdelijke woon- en werkruimte voor de nieuwe generatie theatermakers en hun communities in Rotterdam. De samenwerking met de makers geeft PTR de kans om haar functie opnieuw onder de loep te nemen: wat hebben makers nodig om zich thuis te voelen bij Theater Rotterdam? Wat zijn hun behoeften op het gebied van onderzoek en werk? En hoe kan PTR de uitwisseling van ideeën het beste faciliteren? Anderzijds is deze samenwerking de uitgelezen kans voor een organisatie om kennis te maken met een nieuwe generatie makers.

PERFORMING – production, positioning & presenting

PTR werkt met een moedige, eigenzinnige en gedurfde nieuwe generatie makers in de stad Rotterdam en vanuit hun behoefte ondersteunen we hun praktijk en bouwen een netwerk met lokale en (inter)nationale partners in crime om hun werk te presenteren. Dit noemen we **PERFORMING**.

In de **PERFORMING** fase vindt PTR samen met de makers de transactionele middelen om hun werk te produceren. In het positioneren zoekt PTR de lokale en nationale mogelijkheden. Ook internationale samenwerkingen worden gekoesterd. In de physical practice of curating and creative producing – neemt het PTR team niets voor lief en hier worden de grenzen tussen het artistieke en financiële, inhoudelijke en productionele heronderhandeld.

Het is een manier van werken – gebaseerd op het werken vanuit

de vloer – die gaat over samen zoeken en articuleren wat past bij de maker en wat past bij de productie die de maker wil maken. Dat betekent dat **PERFORMING** ook van toepassing is op hoe we met partners-in-crime in het veld werken en hoe we publiek betrekken. Gedurende het proces van productie willen we in verbinding blijven met een diep ongemak – staying with the trouble – door vragen te blijven stellen en samen te blijven zoeken. Door op deze manier te werken bevechten we aannames over kwaliteit, output en spreiding die gangbaar zijn in het produceren van producties.

PTR vertrekt vanuit het principe om de artistieke praktijk van de makers te verzelfstandigen. Onderdeel daarvan is ook reflectie – PRE-FORMING fase een belangrijke bouwsteen – om een gezamenlijk vocabulaire te ontwikkelen, van waaruit wordt gewerkt.

Eenieder (her)formuleert verwachtingen en condities om tot een gezamenlijk werkproces te komen. De kennis en expertise van TR worden omarmd, maar ook opgeschud door het bevragen van bestaande werkmethoden. Door in dialoog te blijven ontwikkelt en innoveert PTR nieuwe werkpraktijken. Soms betekent dit dat alles binnen de gebaande paden past: 6 weken repetitie, première en een compacte tournee door Nederland. Vaker betekent dit dat de vaste kaders niet van toepassing zijn en er ruimte wordt opgeëist buiten die kaders. Een 'onaffe voorstelling' die nog door wordt geproduceerd bij een partner bij voorkeur in het (buiten)land, een artistiek onderzoek zonder vervolg, een klein aantal maar zorgvuldig aantal gekozen speelplekken. Of alles tezamen. Die ruimte moet er zijn en geeft ook TR inspiratie om zich als organisatie in het geheel te blijven uitdagen. Dus Let's stay with the trouble!

MAKERS – zonder de makers is Productiehuis Theater Rotterdam incompleet.

Productiehuis Theater Rotterdam werkt graag met en vanuit verschillende perspectieven, oftewel vanuit meerstemmigheid en veelvormigheid. De nieuwsgierigheid van de maker, hun commitment en openheid maakt ons **COMPLEET**. Zoekend naar andere rituelen dan koffie drinken, walks & talks, scouten en beoordelen van disciplines en werk – voordat de samenwerking begint – ligt het fundament in het vinden van het ritme in verbinding met de maker. Met elkaar werken betekent samen zoeken naar een vocabulaire, het vermogen hebben om de 'golden rules' te kunnen formuleren op de werkvloer, om uiteindelijk in elkaars rituelen terecht te kunnen komen. Het zoeken naar een passende vorm voor een samenwerking, de physical practice of curating, heeft een andere kwaliteit van verbinding en een ander soort onderlinge relatie tot gevolg.

Met Alida Dors als Artistiek Directeur TR (choreograaf & socioloog) en Melih Gencboyaci als Artistieke Coördinator PTR (queer artist & performance curator) – beiden voormalige PTR makers – volgt Productiehuis Theater Rotterdam de normatieve structuren binnen de cultuursector rond diversiteit en inclusie maar claimt ze niet. De term 'diversiteit' wordt in onze huidige samenleving vaak aangeduid als een begrip dat moet worden 'omarmd'. Bij Productiehuis benaderen we 'diversiteit' niet als iets wat zich buiten ons bevindt. Maar juist als gegeven om te erkennen wat je bent en wat al in je zit. We gaan uit van de veelheid van culturen en de daarin belichaamde kennis. Hierin omarmen we de meerstemmigheid en veelvormigheid van intuïtieve en intellectuele diversiteit.

Het is nodig om het bestaande vocabulaire over diversiteit en inclusie te deconstrueren om uiteindelijk met de maker op zoek

te gaan naar hun manier van werken. Om de makers niet vast te zetten in categorieën maar om hen imaginaire condities te bieden waar ze zich toe kunnen verhouden, werken we met drie categorieën van makersprofielen: **CURIOUS MINDS**, **BODYSTROMERS** en **COURAGEOUS RE-CONSIDERERS**.

CURIOUS MINDS

- vertrekken vanuit verleden, werken toe naar heden.
- verbinden verhalen van onvertelde geschiedenissen
- doen onderzoek en verdwalen in archieven en stappen het journalistieke domein in.
- creëren hun eigen tools, methodes en strategieën om dit te vertalen naar artistiek werk.
- gebruiken taal als performatieve tool.
- doorbreken stereotypering /hier wordt het persoonlijke politiek en het politieke persoonlijk!

#Mathieu Wijdeven #Khadija el Kharraz Alami #Mathieu Charles

BODYSTROMERS

- vertrekken vanuit hier en nu.
- hebben een opgebouwde belichaamde kennis en zelfgeleerde discipline in dans en performance.
- hebben fysieke ruimte en zwevende vloer nodig om hun eigen 'bewegingstaal' te kunnen ontwikkelen.
- vinden ritme, bewegingstaal en inhoud van de voorstelling op de vloer.

#Dalton Jansen #Sue Ann Bell

COURAGOUS RE-CONSIDERERS

- hebben of ontwikkelen een (kritische) houding tegenover de snel verschuivende contexten van deze tijd en komen met een alternatief toekomst-perspectief.
- hanteren geen vaste werkwijze of methodologie in hun artistiek praktijk.
- zoeken naar nieuwe (digitale) rituelen geworteld in de podiumkunsten.
- schuwen niet om te experimenteren in vorm en inhoud.
- verbinden hun praktijk met hedendaagse culturen, wetenschap en activisme.

#Merel Smitt #Action for Tools #Ariah Lester

Deze drie categorieën zijn niet absoluut en gefixeerd. Zoals onze eigen identiteit vloeibaar en niet vast is. De makers kunnen vanuit hun artistieke proces van de ene categorie naar de andere voortvloeien of een nieuw bedachte categorie voorstellen die we nog niet kennen.

Wat de drie categorieën met elkaar verbindt is de fysieke performance als overkoepelend genre. Hier maakt PTR geen onderscheid tussen dans en theater en geeft aandacht aan performativiteit van taal, beeld en geluid. Als gekozen pressure points hebben we een paar focuspunten:

#dekolonisatie #nieuwe-radicalisering #community #nieuwe rituelen #activisme

Ze fungeren als open source maar in de werkwijze van de Artistiek Coördinator ook als check points voor de makers in hun verdere ontwikkeling. Hieraan gekoppeld voeren we met de makers een reeks performatieve gesprekken en ongoing conversaties en cureren we ontmoetingen met wetenschappers, activisten, kunstenaars en curatoren van binnen en buiten het Rotterdamse kunstenveld.

Hier stimuleren we talent en persoonlijke expressie, stellen **MENSEN** aan elkaar voor en cureren ruimtes van ontmoetingen. Op deze manier activeren we onszelf, de makers, onze partners in crime en het publiek om vanuit het heden aan onze toekomst te bouwen: zorgvuldig, duurzaam, radicaal, translokaal en maatschappelijk betrokken. Share your opinion!

Zoals we dat met de makers ook gedaan hebben, zouden we aan jou de vraag willen stellen: Denk je na het lezen van dit nieuwe ritme, en deze nieuwe beweging en werkelijkheid dat we de naam moeten veranderen? Hieronder zijn drie opties:

1. Productiehuis Theater Rotterdam

werkt samen met nieuwe generatie makers, en onderzoekt wat podiumkunsten voor hen kan betekenen. We creëren condities, stimuleren talent en persoonlijke expressie. We ontdekken samen nieuwe ideeën, stellen mensen aan elkaar voor en cureren ruimtes van ontmoetingen. Op deze manier activeren we onszelf, de makers, onze partners in crime en het publiek om vanuit het heden aan onze toekomst te bouwen: zorgvuldig, duurzaam, radicaal, translokaal en maatschappelijk betrokken.

2. Performinghouse Theater Rotterdam

werkt samen met nieuwe generatie makers, onderzoekt met ze wat podiumkunsten voor hen kan betekenen. We creëren condities, stimuleren talent en persoonlijke expressie. We ontdekken samen nieuwe ideeën, stellen mensen aan elkaar voor en cureren ruimtes van ontmoetingen. Op deze manier activeren we onszelf, de makers, onze partners in crime en het publiek om uit heden aan onze toekomst te bouwen: zorgvuldig, duurzaam, radicaal, translokaal en maatschappelijk betrokken.

3. TRipp [space]

Theater Rotterdam Image, Performance & Production Space werkt samen met nieuwe generatie makers, onderzoekt met ze wat podiumkunsten voor hen kan betekenen. We creëren condities, stimuleren talent en persoonlijke expressie. We ontdekken samen nieuwe ideeën, stellen mensen aan elkaar voor en cureren ruimtes van ontmoetingen. Op deze manier activeren we onszelf, de makers, onze partners in crime en het publiek om uit heden aan onze toekomst te bouwen: zorgvuldig, duurzaam, radicaal, translokaal en maatschappelijk betrokken.

Stuur je antwoord met korte toelichting aan Melih.Gencboyaci@theaterrotterdam.nl

Bedankt!

Contact

THEATER ROTTERDAM

TR Schouwburg
Schouwburgplein 25
3012 CL Rotterdam
Kantoor: 010—404 4111

TR Witte de With
William Boothlaan 8
3012 VJ Rotterdam
Kantoor: 010—404 6888

 /theaterrotterdam

 /theaterrotterdam

 /theaterrotterdam

Colofon

Productie: Theater Rotterdam

Redactie: Alida Dors, Walter Ligthart, Peggy
Olislaegers, Jappe Groenendijk, Melih
Gencboyaci, Demelza Wener, Clint van der Hartt,
Abigael Sijahailatua, Carin Borsboom, Maurice
Dujardin

Ontwerp: Vruchtvlees: Digital, Strategy & Design
/ Studio Vandiesen

Illustraties: Daan Timmer

31 mei 2021
typefouten voorbehouden